യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം പൂർവാർധമ്)/സർഗം 81

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഏതത്/പ-ഞ്ചക-ബീജംൻ തു/ കു+ണ്ഡ-ലി+ന്യാംൻ തദ+ന്തരേ .
പ്രാണ-മാരുത-രൂപേണ ത+സ്യാം സ്ഫുരതി സർവദാ .. 1

സാ+ന്തഃഖ് കു+ണ്ഡലി-നീ+സ്പ+ന്ദസ്/പർശ-സംവ് വിത്-കലാമലാ .
കലോ+ക്താ കലനേ-നാശു കഥിതാ ചേതനേന ചിത് .. 2

ജീവനാ+ജ്ജീവതാംയ് യാതാ മന-നാ+ച്ച മനഃസ് സ്ഥിതാ .
സംങ് ക+ല്പാ+ച്ചൈവ സംക+ല്പാ ബോധാദ്/ബു+ദ്ധി-രിതി+ സ്മൃതാ .. 3

അഹംങ് കാരാ+ത്മതാംയ് യാതാ/ സൈഷാ പു+ര്യഷ്ടകാ-ഭിധാ .
സ്ഥിതാ കു+ണ്ഡ-ലിനീ ദേഹേ ജീവ-ശ+ക്തി-രനു+ത്തമാ .. 4

അപാനതാ-മുപാ-ഗ+ത്യ സതതം പ്രവഹ+ത്യധഃ .
സമാനാ നാഭി-മ+ധ്യ+സ്ഥാ ഉദാ-നാ+ഖ്യോപരി+ സ്ഥിതാ .. 5

അധ+സ്ത്വ-പാന-രൂപൈവ മ+ധ്യേ സൗ+(മ്-യൈ)വ സർവദാ .
പുഷ്ടാ+പ്യുദാന-രൂപൈവ പുംസഃസ് സ്വ+സ്യൈവ തിഷ്ഠതി .. 6

സർവ-യ+ത്ന-മധോ യാതി യദി യ+ത്നാ+ന്ന ധാ+ര്യതേ .
തത്/പുമാ+ന്മൃതി-മായാതി തയാ നിർ/ഗതയാ ബലാത് .. 7

സമസ്തൈ/വോർ+ധ്വ/മായാതി യദി യു+ക്ത്യാ-ന ധാ+ര്യതേ .
തത്/പുമാ+ന്മൃതി-മായാതി തയാ നിർ/ഗതയാ ബലാത് .. 8

സർ/വഥാ+ത്മനി തിഷ്ഠേച്-ചേത്/-
ത്യ(ക്ത്-വോ)ർ+ധ്വാ/ധോ-ഗ-മാ-ഗ-മൗ .
ത+ജ്ജന്തോർ/ഹീയതേ+ വ്യാധി/ര+ന്തർ/മാരുത-രോധതഃ .. 9

സാമാ+ന്യ-നാഡീവൈ/ധു+ര്യാത്-സാമാ+ന്യ+വ്യാധി-സംഭവഃ .
പ്രധാന-നാഡീ-വൈധു+ര്യാത്/പ്രധാന+വ്യാധി-സംഭവഃ .. 6.1.81.10

ശ്രീരാമ ഉവാച .
കിംവ്-വിനാശാഃഖ് കിമുത്-പാദാഃശ് ശരീരേ/സ്മി+ന്മുനീ+ശ്വര .
ആധയോ+ വ്യാധയ+ശ്ചൈവ യഥാവത്/കഥ-യാശു മേ .. 11

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ആധയോ+ വ്യാധ-യ+ശ്ചൈവ+ ദ്വയംൻ ദുഃഖ+സ്യ കാരണമ് .
ത+ന്നി-വൃ+ത്തിഃസ് സുഖംവ് വിദ്യാത്-തത്ക്ഷയോ മോ+ക്ഷ ഉച്യതേ .. 12

മിഥഃഖ് കദാചിജ്-ജായേതേ കദാചിത്-സമ-മേവ ച .
പ+ര്യായേണ കദാ-ചി+ച്ച ആധി+വ്യാധീ ശരീരകേ .. 13

ദേഹ-ദുഃഖംവ് വിദുർ/വ്യാധി-മാ+ധ്യാ+ഖ്യംവ് വാസനാ-മയമ് .
മൗർ+ഖ്യ-മൂലേ ഹി തേ വിദ്യാത്-ത+ത്ത്വ+ജ്ഞാനേ പരി+ക്ഷയഃ .. 14

അതത്-ത്വ+ജ്ഞാന-വശതഃസ് +സ്വേ+ന്ദ്രിയാ+ക്രമണംവ് വിനാ .
ഹൃദി താനവ-മു+ത്സൃ+ജ്യ രാഗ+ദ്വേഷേ+ഷ്വനാ-രതമ് .. 15

ഇദം പ്രാപ്ത-മിദംൻ നേതി ജാ+ഡ്യാ+ദ്വാ ഘന-മോഹദാഃ .
ആധയഃസ് സംപ്ര-വർത+ന്തേ വർഷാസു മിഹികാ ഇവ .. 16

ഭൃശം സ്ഫുര+ന്തീ+(ഷ്-വി)+ച്ഛ്വാസു മൗർ+ഖ്യേ ചേത+സ്യ/നിർജിതേ .
ദുര+ന്നാ+ഭ്യവ-ഹാരേണ ദുർ/ദേശാ+ക്രമ-ണേന ച .. 17

ദുഷ്കാല+വ്യവ-ഹാരേണ ദുഷ്+ക്രിയാ+സ്ഫുര+ണേ-ന- ച .
ദുർജനാ-സങ്ഗ-ദോഷേണ ദുർ-ഭാവോദ്/ഭാവ-നേന ച .. 18

ക്ഷീ+ണ+ത്വാ+ദ്വാ+ പ്രപൂർണ+ത്വാൻ+നാഡീനാം ര+ന്ധ-സംതതൗ .
പ്രാണേ വിധു-രതാംയ് യാതേ കായേ തു വികലീ-കൃതേ .. 19

ദൗഃ/+സ്ഥി+ത്യ-കാരണംൻ ദോഷാദ്-വ്യധിർ/ദേഹേ+ പ്രവർ/തതേ .
ന+ദ്യാഃഫ് പ്രാവൃൺ/നിദാഘാ+ഭ്യാ/മിവാ-കാര-വിപ+ര്യയഃ .. 6.1.81.20

പ്രാ+ക്തനീ ചൈഹികീ വാപി/ ശുഭാ വാ+പ്യശുഭാ മതിഃ .
യൈവാ-ധികാ സൈവ തഥാ തസ്മി+ന്യോജ/യതി+ ക്രമേ .. 21

ആധയോ+ വ്യാധയ+ശ്ചൈവ ജായ+ന്തേ ഭൂത-പ+ഞ്ചകേ .
കഥം ശൃണു വിന+ശ്യ+ന്തി രാഘ-വാണാംങ് കുലോ+ദ്വഹ .. 22

ദ്വിവിധോ+ വ്യാധി-രസ്-തീഹ സാമാ+ന്യഃസ് സാര ഏവ ച .
വ്യവ-ഹാരസ്തു സാമാ+ന്യഃസ് സാരോ ജ+ന്മ-മയഃസ് സ്മൃതഃ .. 23

പ്രാപ്തേ-നാഭി-മതേ-നൈവ ന+ശ്യ+ന്തി+ വ്യാവ-ഹാരികാഃ .
ആധി+ക്ഷയേ-ണാധി-ഭവാഃഹ+ക്ഷീയ+ന്തേ+ വ്യാധയോ∫+പ്യലമ്..24

ആ+ത്മ+ജ്ഞാനംവ് വിനാ സാരോ/ നാധിർ-ന+ശ്യതി രാഘവ .
ഭൂയോ ര+(ജ്ജു-അ)വ/ബോധേന ര+ജ്ജു-സർപോ ഹി ന+ശ്യതി .. 25

ആധി+വ്യാധി-വിലാ-സാനാം രാമ സാരാധി-സംങ് ക്ഷയഃ .
സർവേഷാം മൂലഹാ+ പ്രാവൃൺ-നദീവ തട-വീരു-ധാമ് .. 26

അനാ-ധിജാ+ വ്യാധ-യസ്തു+ ദ്ര+വ്യ/മ+ന്ത്ര/ശുഭ+ക്രമൈഃ .
ചികിത്സ-കാദി/ശാസ്ത്രോക്-തൈർ/
ന+ശ്യ+(ന്തി-അ)ന്യൈ-രിഹാ-ഥവാ .. 27

സ്നാന-മ+ന്ത്രൗ-ഷധോ-പായാ വ+ക്തു+ശ്ചാധി-ഗതാനി ച .
ത്വയാ ചികി+ത്സാ/ശാസ്+ത്രാണി/ കിമ+ന്യ/ദുപ-ദിശ്യതേ .. 28

ശ്രീരാമ ഉവാച .

ആധേഃഖ് കഥം/ ഭവേദ്-വ്യാധിഃഖ് കഥംഞ്ച്-സ വിന+ശ്യതി .
ദ്ര+വ്യാദി-തരയാ യു+ക്ത്യാ മ+ന്ത്ര-പു+ണ്യാദി/രൂപയാ .. 29

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ചി+ത്തേ വി-ധു-രി-തേ ദേഹഃസ് സംങ്ക്ഷോഭ-മനുയാ+ത്യലമ് .
തഥാഹി രുഷിതോ ജ+ന്തു-ര+ഗ്ര-മേവ ന പ+ശ്യതി .. 6.1.81.30

അന-വേ+ക്ഷ്യ പുരോ മാർഗ/മമാർഗ-മനു-ധാവതി .
പ്രകൃതം മാർഗ-മു+ത്സൃ+ജ്യ ശരാർ/തോ ഹരിണോ യഥാ .. 31

സംങ്ക്ഷോഭാത്-സാ+മ്യ-മു+ത്സൃജ്യ/ വഹ+ന്തി+ പ്രാണ-വായവഃ .
ദേഹേ ഗജ+പ്രവിഷ്ടേന പയാം-സീവ സരി+ത്തടേ .. 32

അസമം വഹതി+ പ്രാണേ നാ+ഡ്യോ യാ+ന്തി വിസം+സ്ഥിതിമ് .
അസ+മ്യക്/സം+സ്ഥിതേ ഭൂപേ യഥാ വർണാ+ശ്രമ+ക്രമാഃ .. 33

കാ+ശ്ചി+ന്നാ+ഡ്യഃഫ് പ്രപൂർ-ണ+ത്വംയ് യാ+ന്തി കാ+ശ്ചിച്ച രി+ക്തതാമ് .
പ്രാണാ//വിധു-രിതേ ദേഹേ സർവതഃസ് സരിതോ യഥാ .. 34

കുജീർ/ണ+ത്വ-മജീർ/ണ+ത്വ/മതിജീർ/ണ+ത്വ-മേവ വാ .
ദോഷായൈവ+ പ്രയാ+ത്യ+ന്നം പ്രാണ-സംചാര-ദുഷ്ക്രമാത് .. 35

യഥാ കാഷ്ഠാനി നയതി+ പ്രാചീ-ദേശം സരി+ദ്രയഃ .
തഥാ+ന്നാനി നയ+(തി-അ)+ന്തഃഫ് പ്രാണ-വാതഃസ് സ്വമാ+ശ്രയമ് .. 36

യാ+ന്യ+ന്നാനി നിരോ-ധേന തിഷ്ഠ+(ന്തി-അ)ന്തഃശ് ശരീരകേ .
താ+ന്യേവ+ വ്യാധിതാംയ് യാ+ന്തി പരിണാമ+സ്വഭാവതഃ .. 37

ഏവ-മാധേർ/ഭവേദ്-വ്യാധിസ്-ത+സ്യാ-ഭാവാ+ച്ച ന+ശ്യതി .
യഥാ മ+ന്ത്രൈർ/വിന+ശ്യ+ന്തി+ വ്യാധയസ്/തത്+ക്രമം ശൃണു .. 38

യഥാ വിരേകംങ്ക് കുർവ+ന്തി ഹരീ-ത+ക്യഃസ് സ്വഭാ-വതഃ .
ഭാവനാ-വശതഃഖ് കായംൻ തഥാ യ-ര-ല-വാ-ദ-യഃ .. 39

ശു+ദ്ധയാ പു+ണ്യയാ സാധോ+ ക്രിയയാ സാധു-സേവയാ .
മനഃഫ് പ്രയാതി നൈർമ+ല്യംങ്ക് നികഷേ-ണേവ കാ+ഞ്ചനമ് .. 6.1.81.40

ആന+ന്ദോ വർധതേ ദേഹേ ശു+ദ്ധേ ചേതസി രാഘവ .
പൂർണേ+ന്ദാ/വുദിതേ+ ഹ്യ+ത്ര നൈർ/മല്യം ഭുവനേ യഥാ .. 41

സ+ത്ത്വ-ശു+ദ്ധ്യാ വഹ+ന്ത്യേതേ+ ക്രമേണ+ പ്രാണ-വായവഃ .
ജരയ+ന്തി തഥാ+ന്നാനി+ വ്യാധിസ്/തേന വിന+ശ്യതി .. 42

ആധി+വ്യാ+ധ്യോ+രിതി+ പ്രോ+ക്തൗ/
നാശോത്/പ+ത്തി+ക്രമൗ/+ ത്വയി .
കു+ണ്ഡ-ലി+ന്യാഃഖ് കഥാ-യോഗാ-ദധുനാ+ പ്രകൃതം ശൃണു .. 43

പു+ര്യഷ്ടക-പരാ+ഖ്യ+സ്യ/ ജീവ+സ്യ+ പ്രാണ-നാമി-കാമ് .
വി+ദ്ധി കു+ണ്ഡലിനീ-മ+ന്ത/രാമോദ+സ്യേവ മ+ഞ്ജരീമ് .. 44

താംയ് യദാ പൂരകാ+ഭ്യാസാ/ദാപൂ+ര്യ+ സ്ഥീയതേ സമമ് .
തദൈതി മൈരവം സ്ഥൈ+ര്യംങ് കായ+സ്യാ/പീനതാ തഥാ .. 45

യദാ പൂരക-പൂർണാ+ന്ത/രായത+പ്രാണ-മാരുതമ് .
നീയതേ സംവ് വിദേ/വോർ+ധ്വം/ സോഢുംങ് ഘർമ+ക്ലമം ശ്രമമ് .. 46

സർ/പീവ+ ത്വരിതൈ/വോർ+ധ്വംയ് യാതി ദ+ണ്ഡോ/പമാംങ് ഗതാ .
നാഡീഃസ് സർവാഃസ് സമാദായ ദേഹ-ബ+ദ്ധാ ലതോ-പമാഃ .. 47

തദാ സമസ്ത-മേവേദ-മുത്-പ്ലാവ-യതി ദേഹകമ് .
നീര+ന്ധ്രം പവനാ-പൂർണം ഭസ്ത്രേ/വാമ്ബു തതാ+ന്തരമ് .. 48

ഇ+ത്യ+ഭ്യാ-സ-വിലാ-സേന യോഗേന+ വ്യോമ-ഗാമിനാ .
യോഗിനഃഫ് പ്രാപ്നു-വ+ന്ത്യുച്ചൈർ/ദീനാ ഇ+ന്ദ്ര-ദശാമിവ .. 49

ബ്ര+ഹ്മ-നാഡീ+പ്രവാഹേണ ശ+ക്തിഃഖ് കു+ണ്ഡലിനീ യദാ .
ബഹി-രൂർ+ധ്വംങ് കപാ-ട+സ്യ+ ദ്വാദ-ശാങ്ഗുല/മൂർധനി .. 6.1.81.50

രേചകേന+ പ്രയോ-ഗേണ നാ+ഡ്യ+ന്തര-നിരോധിനാ .
മുഹൂർതേ സ്ഥിതി-മാപ്നോതി തദാ+ വ്യോമഗ-ദർ/ശനമ് .. 51

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ദർശനംങ് കീദൃശം ബ്രഹ്മൻ-നയ-നാംശു-ഗണംവ് വിനാ .
അദി+വ്യാനാ-മി+ന്ദ്രിയാണാംൻ ത+ത്ത്വമേവ കഥം ഭവേത് .. 52

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ന കേചന മഹാ-ബാഹോ ഭൂ-ച-രേ-ണ നഭ+സ്വതഃ .
അദി+വ്യേനാ+ശ്രിതാ+ ജ്ഞാനൈർ/ദൃശ്യ+ന്തേ പുരുഷേ+ന്ദ്രിയൈഃ .. 53

വി+ജ്ഞാനാദ്-ദൂര-സം+സ്ഥേന ബു+ദ്ധി-നേ+ത്രേണ രാഘവ .
ദൃ+ശ്യ+ന്തേ+ വ്യോമഗാ സി+ദ്ധാഃസ് സ്വപ്നവത്+സ്വാർ/ഥദാ അപി .. 54

സ്വപ്നാവ-ലോകനംയ് യദ്വത്/-തദ്വത്-സി+ദ്ധാവ-ലോകനമ് .
കേവലോ്ഥ വിശേഷോ്യം സി+ദ്ധ+പ്രാപ്തൗ+ സ്ഥിരാർ/ഥതാ .. 55

മുഖാദ്/ബഹിർ/+ദ്വാദ-ശാ+ന്തേ രേചകാ+ഭ്യാസ-യു+ക്തിതഃ .
പ്രാണേ ചിരം സ്ഥിതിംൻ നീതേ+ പ്രവിശ+ത്യപരാം പുരീമ് .. 56

ശ്രീരാമ ഉവാച .
വദ+സ്വഭാവ+സ്യ കഥം ബ്ര+ഹ്മ+ന്ന/ചലസം+സ്ഥിതിഃ .
വ+ക്താരഃസ് സാനു-ക+മ്പാ ഹി ദുഷ്/പ്രശ്ന്യേ്പി ന ഖേദിനഃ .. 57

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ശ+ക്തിർ-യാ-തു+ സ്വഭാ-വാ+ഖ്യാ യഥാ+ സ്ഫുരതി ചാ+ത്മനഃ .
സർഗാ-ദിഷു തഥൈ-വാസൗ+ സ്ഥിതിംയ് യാതീതി നി+ശ്ചയഃ .. 58

അവസ്/തു+ത്വാദ/വി+ദ്യായാ വസ്തു-ശ+ക്തി-രപി+ ക്വചിത് .
ഭി+ദ്യതേ ദൃ+ശ്യതേ+ ഹ്യങ്ഗ വസ+ന്തേ ശാരദം ഫലമ് .. 59

സർവ-മേവ-മിദം ബ്ര+ഹ്മ നാനാ്യനാനാ-തയാ+ സ്ഥിതമ് .
ജൃമ്ഭതേ+ വ്യവ-ഹാരാർഥംങ്ങ് കേവലംങ്ങ് കഥിത+സ്ഥിതി .. 6.1.81.60

ശ്രീരാമ ഉവാച .

സൂ+ക്ഷ്മ+ച്ഛി+ദ്രാദി/ഗ+ത്യർഥം പൂരണാർഥംഞ്ച്-ച ഖ+സ്യ വാ .
അണുതാം സ്ഥൂലതാം വാപി കായോ്യംൻ നീയതേ കഥമ് .. 61

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

കാഷ്ഠ+ക്രക-ചയോഃശ് ശ്ലേഷാ+ദ്യഥാ ഛേദഃഫ് പ്രവർ/തതേ .
ദ്വയോഃസ് സംഘർ/ഷണാ-ദ+ഗ്നിഃസ് സ്വഭാവാജ്-ജായതേ തഥാ .. 62

മാംസംങ്ങ് കുയ++ന്ത്ര-ജഠരേ+ സ്ഥിതം ശ്ലിഷ്ട-മുഖം മിഥഃ .
ഊർ+ധ്വാ/ധഃസ് സംമിലത്-സ്ഥൂലദ്/+
(ധി-അം)/ഭഃസ് സൈഥ/രി-വ-വൈ-ത-സമ് .. 63

ത+സ്യ കു+ണ്ഡ-ലിനീ ല+ക്ഷ്മീർ/നിലീ-നാ+ന്തർ/നിജാസ്പദേ .
പദ്മ-രാഗ-സമുദ്/ഗസ്യ കോശേ മു+ക്താ-വലീ യഥാ .. 64

ആവർത-ഫലമാ-ലേവ നി+ത്യം സലസലാ-യതേ .
ദ+ണ്ഡാഹ-തേവ ഭുജഗീ സമു+ന്നതി/വിവർ/തിനീ .. 65

ദ്യാവാ-പൃഥി+വ്യോർ/മ+ധ്യ+സ്ഥാ+ ക്രിയേവ+ സ്പ+ന്ദ/ധർമിണീ .
സംവി+ന്മധു-വിബോ-ധാർകോ ഹൃത്-പദ്മ-പുട/ഷട്പദീ .. 66

ത+ത്സർവം ശ+ക്തി-പദ്മാദി ബാ+ഹ്യേ/നാ+ഭ്യ+ൻ-തരൈസ്/തയാ .
ഹൃദി+ വ്യാധൂ-യതേ വാതൈഃഫ് പ+ത്ര-വൃന്ദ-മിവാ-ഭിതഃ .. 67

യ+ദ്വദ്-വ്യോമ+ സ്ഫുര+ത്യങ്ഗ+ സ്വഭാ-വാത്-ത+ത്ര വായവഃ .
ബലവ-ന്മൃദു യത്/കിംചിദ്/ഭൃശംങ്ങ് കവല-യ+ന്തി തത് .. 68

വാതൈരാ-ഹ+ന്യ-മാനംൻ തത്/പദ്മാദി തരലാ-യതേ .
ഹൃ+ദ്യ+ന്യാ+(ൻ-യൈ)തി കാ+ര്യേണ പ+ല്ലവാദി യഥാ തരോഃ .. 69

ദേഹേ+ഷ്വാ/ജരണം സർവ-രസാനാം പവനോ്ഽ+ന്വഹമ് .
ജനയ+ത്യ+ഗ്നി-മ+ന്യോ+ന്യ/സംഘർഷാ+ദ്വന-വേണുവത് .. 6.1.81.70

സ്വഭാവ-ശീത-വാതാ+ത്മാ ദേഹസ്തേ/നൗഷ്+ണ്യ-മേ+ത്യഥ .
ഉദിതേന സ സർ/വാങ്ഗേ ഭുവനം ഭാനുനാ യഥാ .. 71

സർവതോ വിചരേ-ദസ്മിംസ്/ത+ത്തേജസ്/താരകാ-കൃതി .
ഹൃത്/പദ്മ-ഹേമ+ഭ്രമരോ യോഗിനാംഞ്ച് ചി+ന്ത്യതാംങ് ഗതമ് .. 72

തത്/പ്രകാശ-മയംഞ്ച്. ജ്ഞാനംഞ്ച് ചി+ന്തിതം സത്/പ്രയ+ച്ഛതി .
യേന യോജന-ല+ക്ഷ+സ്ഥം വസ്തു നി+ത്യം ഹി ദൃ+ശ്യതേ .. 73

ത+സ്യാ+ഗ്നേർ/വാഡവ+സ്യേവ ജലം സംശുഷ്ക-മി+ന്ധനമ് .
മാംസ/പ+ങ്കജ-ഖ+ണ്ഡാ+ഢ്യം/ ഹൃത്-സരഃഖ് കോശ-വാസിനഃ .. 74

യദ+ച്ഛം ശീത-ല+ത്വംഞ്ച് ച തദ+സ്യാ+ത്മേ+ന്ദു-രു-ച്യ-തേ .
ഇതീ+ന്ദോ/രു+ത്ഥിതഃസ് സോ്ഽ+ഗ്നി/ര+ഗ്നീ-ഷോ-മൗ-ഹി ദേഹകഃ .. 75

സർവംൻ തൂഷ്ണാ+ത്മകംഞ്ച് കിംചി+
ത്തേജോ്ഽർകാ+(ഗ്നി-അ)ഭിധംവ് വിദുഃ .
ശീതാ+ത്മകംൻ തു സോമാ+ഖ്യ/മാ+ഭ്യാ-മേവ കൃതംഞ്ച് ജഗത് .. 76

വി+ദ്യാ-വി+ദ്യാ+സ്വരൂപേണ സർവം സദ-സദാ+ത്മനാ .
ജഗ+ദ്വാ യേന നിർ/വൃ+ത്തംൻ തദേ-വൈവം വിഭ+ജ്യതേ .. 77

സംവിത്/പ്രകാശം വി+ദ്യാദി സൂ+ര്യ-മ+ഗ്നിംവ് വിദുർ/ബുധാഃ .
അസജ്-ജാ+ഡ്യംൻ തമോ വിദ്യാ+ദ്യാഹുഃസ് സോമം മനീഷിണഃ .. 78

ശ്രീരാമ ഉവാച .

വ+ഹ്നിർ/വാ+യ്വാ+ത്മനഃസ് സോമാ-ദുദേ-തീതി മുനീ+ശ്വര .
സോമ+സ്യോത്/പ+ത്തി-മധുനാ വദ മേ വദതാംവ് വര .. 79

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

അ+ഗ്നീഷോമൗ മിഥഃഖ് കാര്യ/കാരണേ ച+ വ്യവ+സ്ഥിതേ .
പ+ര്യായേണ സമംഞ്ച് ചൈതൗ പ്രജീ-ഷേതേ പരസ്പരമ് .. 6.1.81.80

ജ+ന്മാങ്ഗ/ബീജാ+ങ്കുരവത്-തഥാ ദിവസ-രാ+ത്രിവത് .
സ്ഥിതിശ്/ഛായാ-തപ-സമാ/ കേവലാ സൈതയോർ/ഭവേത് .. 81

തു+ല്യ-കാലോപ-ലമ്/ഭാസാ-വി+ത്ഥംഞ്ച് ഛായാ-തപ+സ്ഥിതിഃ .
കേവലൈ-കോപ-ലമ്/ഭാ+ഢ്യാ+ സ്ഥിതിർ/ദിവസ-രാത്രിവത് .. 82

കാ+ര്യ/കാരണ-ഭാവ+ശ്ച+ ദ്വി-വി-ധഃഖ് കഥിതോ്ഽനയോഃ .
സ+ദ്രൂപ-പരിണാ-മോ+ത്ഥോ/ വിനാശ-പരിണാ-മജഃ .. 83

ഏകസ്/മാ+ദ്യദ്-ദ്വിതീയ+സ്യ സംഭവോ്ഽ+ങ്കുര-ബീജവത് .
കാര്യ-കാരണ-ഭാവോ്ഽസൗ സ+ദ്രൂപ-പരിണാ-മജഃ .. 84

ഏകനാശേ+ ദ്വിതീയ+സ്യ യദ്/ഭാവോ ദിന-രാത്രിവത് .
കാര്യ-കാരണ-ഭാവോ്ഽസൗ വിനാശ-പരിണാ-മജഃ .. 85

സ+ദ്രൂപ-പരിണാ-മ+സ്യ/ മൃദ്ഘട+ക്രമ-സംസ്ഥിതേഃ .
അ+ക്ഷോപ-ലമ്/ഭാദി-തരത്/പ്രമാണംൻ നോപ-യു+ജ്യതേ .. 86

വിനാശ-പരിണാ-മ+സ്യ ദിന-രാ+ത്രി+ക്രമ+സ്ഥിതേഃ .
അഭാവോ്ഽ+പ്യേക-വസ്തു+സ്ഥോ ഗതോ മു+ഖ്യ+പ്രമാണ-താമ് .. 87

അനാ+സ്ഥാ നാസ്തി കർതൃ+ത്വ/മി+ത്യാ+ദ്യാ്ഽ്ഽയു+ക്തി-വാദിനഃ .
അവ+ജ്ഞയാ ബഹിഷ്/കാര്യാഃസ് സ്വാനുഭൂ+ത്യപലാ-പിനഃ .. 88

പ്ര+ത്യ+ക്ഷ-വദ-ഭാവോ്ഽപി+ പ്രമൈവ രഘു-നന്ദന .
അ+(ഗ്നി-അ)ഭാ-വോ്ഽപി ശീത+സ്യ+ പ്രമാണം സർവ-ജ+ന്തുഷു .. 89

അ+ഗ്നിർ-ധൂമ-തയാ ഭാഗാ/+ദ്യാം പ്രയാതി/ പ-യോ-ദ-താമ് .
സ+ദ്രൂപ-പരിണാ-മേന തദ+ഗ്നിഃസ് സോമ-കാരണമ് .. 6.1.81.90

അ+ഗ്നിർ/നഷ്ട-തയാ ശൈ+ത്യാ/ദസാവേവ+ പ്രയാതി യത് .
വിനാശ-പരിണാ-മേന തദ+ഗ്നിഃസ് സോമ-കാരണമ് .. 91

സപ്താമ്/ബുധി-പയഃഫ് പീ+ത്വാ ധൂമോദ്/ഗാരേണ വാഡവഃ .
പയോ-ദതാം പ്രയാ-തേന തദേവ ജനയ+ത്യലമ് .. 92

അർകഃഫ് പീ+ത്വാ നിശാ-നാഥ-മാമാ-വാ+സ്യം പുനഃപുനഃ .
ഉദ്ഗിര+ത്യമലേ പ+ക്ഷേ മൃണാല-മിവ സാരസഃ .. 93

പീ+ത്വാ/മൃതോ-പമം ശീതം പ്രാണഃസ് സോമ-മുഖാ-ഗമേ .
അ+ഭ്രാഗ-മാത്-പൂരയതി ശരീരം പീനതാംങ് ഗതഃ .. 94

ജലമ+പ്യു-ദ-പാം ഭോഗേ+ പ്രയാ+ത്യർക+സ്യ രശ്മി/താമ് .
സ+ദ്രൂപ-പരിണാ-മേന ത+ജ്ജലംവ് വ+ഹ്നി/കാരണമ് .. 95

നാശാ+ത്മ/കതയാ തോയ/മൗഷ്+ണ്യ+ത്വാ/ദേതി+ ഹ്യ+ഗ്നി-താമ് .
വിനാശ-പരിണാ-മേന ത+ത്തോയം വ+ഹ്നി/കാരണമ് .. 96

അ+ഗ്നേർ/വിനാശേ സ+ദ്രൂപ/പരിണാമോ നിശാകരഃ .
ഇ+ന്ദോർ/വിനാശേ സ+ദ്രൂപ/പരിണാമോ ഹുതാശനഃ .. 97

ഹുതാശോ നാശ-മാഗ+ത്യ സോമോ ഭവതി വൈ തഥാ .
ദിവസോ നാശ-മാഗ+ത്യ രാ+ത്രിർ/ഭവതി വൈ യഥാ .. 98

തമഃഫ് പ്രകാശ-യോശ്/ഛായാ/തപ-യോർ/ദിന-രാ+ത്രയോഃ .
മ+ധ്യേ വില+ക്ഷണം രൂപം പ്രാ+ജ്ഞൈ/രപി ന ല+ഭ്യതേ .. 99

സംൻ ധിര+പ്യ/വിലോപഃസ് സ്യാ/ദേ-ത-യോ-രേവ ത+ദ്വപുഃ .
ഭാവാ-ഭാവൈർ-യഥൈകാ+സ്ഥാ/നിഷ്ഠാ-വേതൗ/ തഥൈ-വ ഹി .. 6.1.81.100

ദ്വാ+ഭ്യാംഞ്ച് ചൈത+ന്യ/ജാ+ഡ്യാ+ഭ്യാം/ ഭൂതാനി+ പ്രസ്ഫുര+ന്തി ഹി .
യഥാ തമഃഫ് പ്രകാ-ശാ+ഭ്യാ/മഹോ-രാ+ത്രാ മഹീതലേ .. 101

ചി+ദ്രൂപ-ജഡ-രൂപാ+ഭ്യാ/മാരബ്-ധേയംഞ്ച് ജഗത്-സ്ഥിതിഃ .
ജലാ-മൃതാ+ഭ്യാം മി+ശ്രാ+ഭ്യാം ശീതാ തനു-രിവൈ+ന്ദവീ .. 102

പ്രകാശ-മനലം സൂ+ര്യംഞ്ച് ചി+ദ്രൂപംവ് വി+ദ്ധി രാഘവ .
ജഡാ+ത്മകംൻ തമോ-രൂപംവ് വി+ദ്ധി സോമ-ശരീ-രകമ് .. 103

ചി+ത്സൂര്യേ നിർമലേ ദൃഷ്ടേ നാമ നശ്യേദ്/ഭവോ-ദയമ് .
വ്യോമ-സൂ+ര്യേ ബഹിർ/ദൃഷ്ടേ യഥാ കൃഷ്ണ-നിശാ-തമഃ .. 104

സോമ-ദേഹേ ജഡേ ദൃഷ്ടേ ചി+ന്നിജേ സത്യ-വദ്/ഭവേത് .
നിശീഥേ വിലസ+ത്യബ്ജേ യഥാ സൗര+പ്രഭാ-ഭരഃ .. 105

സോമം പ്രകട-യ+ത്യ+ഗ്നി+ശ്ചി+ദ്ദേ-ഹ+സ്യ ചിരം പ്രഭാമ് .
സ്വസംവ് വി+ന്മയ-മിന്ദു+ശ്ചിദ്-ദേഹ+സ്ഥം രൂപ-മർക-ജമ് .. 106

ചി+ന്നിഷ്+ക്രിയാ+ ത്വനാ-മാ-സാ/ കേവലാ നോപ-ല+ഭ്യതേ .
ആലോക ഇവ ദീപേന ദേഹേനൈ/വാവ-ഗമ്യതേ .. 107

ചിതശ്-ചേത്യോ+ന്മുഖ+ത്വേന ലാഭഃസ് സൈവ ച സംസൃതിഃ .
നി+ശ്ചേ+ത്യായാഃശ് ശുഭോ ലാഭോ/ നിർവാണംവ് വാ തദേവ ഹി .. 108

അ+ന്യോ+ന്യ-ലബ്ധ-സ+ദ്വാ+ക്യാ/വേവം കു+ഡ്യ+പ്രകാശ-വത് .
അ+ഗ്നീ-ഷോമാ-വിമൗ+ ജ്ഞേയോ സംപൃ+ക്തൗ ദേഹ-ദേഹിനൗ .. 109

അതി-ശായിനി നിർവാണേ ജാ+ഡ്യേ ചൈവാതി-ശായിനി .
അ+ഗ്നീ-ഷോമ+സ്യ ചൈവാങ്ഗ+ സ്ഥിതിർ/ഭവതി കേവലാ .. 6.1.81.110

പ്രാണോ്ഗ+ഗ്നി-രുഷ്ണ+പ്രകൃതി-രപാനഃശ് ശീതലഃശ് ശശീ .
ഛായാ-തപ-വദി+ത്യേതൗ/ സം+സ്ഥിതൗ/ മുഖ-മാർഗഗൗ .. 111

അപാനേ ശീതലേ സ+ത്താ/മേ+ത്യുഷ്ണഃഫ് പ്രാണ-പാവകഃ .
പ്രതി-ബിമ്ബ/മിവാ-ദർശേ സ ച തസ്മിംസ്/തഥൈവ ഹി .. 112

ചിദ+ഗ്നിഃഫ് പദ്മ-പ+ത്ര+സ്ഥം സോമം വാചാ+ത്മകംൻ ത്വിഷാ .
ജനയ+ത്യനു-ഭൂ+ത്യേഹ കു+ഡ്യാ-ലോകംയ് യഥാ ബഹിഃ .. 113

സംസൃ+ത്യാദൗ യഥാ കാചിത്-സംവ് വി+ച്ഛീ/തോഷ്ണ-രൂപിണീ .
അ+ഗ്നീഷോമാ-ഭിധാം പ്രാപ്താ/ സൈവ സർഗേ/ നൃണാ-മിഹ .. 114

യ+ത്ര സോമ-കലാ+ ഗ്രസ്താ+ ക്ഷണം സൂ+ര്യേണ ഷോഡശീ .
മുഖാ+ദ്വിത+സ്തി-മാ+ത്രം സ്യാത്-ത+ത്ര ബ+ദ്ധ-പദോ ഭവ .. 115

നൂനം സൂ+ര്യ-പദം പ്രാപ്തോ യ+ത്ര സോമോ ഹൃദമ്-ബരേ .
നൂനംങ്ങ് കേവലയാ+ സ്ഥി+ത്യാ ത+ത്ര ബ+ദ്ധ-പദോ ഭവ .. 116

ഉ+ഷ്ണ-മ+ഗ്നി+ശ്ചിദാ-ദി+ത്യഃശ് ശൈ+ത്യം സോമ ഉദാ-ഹൃതമ് .
യത്-റൈ-തൗ/+ പ്രതിബിമ്/ബ+സ്ഥൗ ത+ത്ര ബ+ദ്ധപദോ ഭവ .. 117

ശരീരേ സോമ-സൂര്യാ+ഗ്നി/സംങ്ങ് ക്രാ+ന്തി+ജ്ഞോ ഭവാ-നഘ .
ത+ത്ര സംങ്ങ് ക്രാന്തി-കാലാ ഹി/ ബാ+ഹ്യാസ്/തൃണ-സമാഃസ് സ്മൃതാഃ ..118

സംങ്ങ്-ക്രാ+ന്തി/മുത്തര-മഥാ-യന-മങ്ങ്ഗ സ+മ്യ+
ക്കാലംൻ തഥാ വിഷു-വതൗ യദി ദേഹ-വാതൈഃ .
അന്തർ/ബഹിഷ്ഠ-മിവ വേ+ത്സി യഥാനു-ഭൂതം
ത+ച്ഛോ-ഭസ്യേ+ത്ര-ന പുനഃഫ് പര-മ+ഭ്യു-പേതഃ .. 119

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണ+പ്രകരണേ പൂർവാർധേ അ+ഗ്നീ-ഷോമ-വിചാരണംൻ നാമൈകാ-ശീതി-
തമഃസ് സർഗഃ .. 81 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
1.12.2023